

”Min dialekt är väl liksom den unga skånskan om man säger så” Språkbruk, den egna dialekten och rapporterad framtida rörlighet hos unga talare i Helsingborgsområdet.

Greta Horn

*Institutionen för svenska, flerspråkighet och språkteknologi, Göteborgs universitet,
greta.horn@gu.se*

Svenska dialekter förändras och ökad mobilitet är en av orsakerna (Auer 2005, Auer, Hinskens & Kerswill 2005). Dialekten i Skåne har dock traditionellt sett ansetts vara mer immun mot standardisering, bland annat för att skånskan är relativt fonetiskt skild från central standardsvenska och för att den varit under påverkan av danskan (Strandberg 2019, Bruce 2010).

Tidigare forskning visar att tonåringars språkval påverkas av deras inställning till sin framtida mobilitet (Monka 2013). Därtill tycks standardspråk, regionala dialekter och lokala dialekter påverkas av de mobila talarna (Grönberg 2004, Nilsson & Nylund Skog 2019, Røyneland 2005, Svahn & Nilsson 2014). I mitt avhandlingsprojekt studerar jag dialektal variation bland 21 gymnasieungdomar (16–19 år) i Helsingborgsområdet i nordvästra Skåne. Materialet består av intervjuer och enkäter och ger svar på frågor om exempelvis ungdomarnas tidigare, nutida och framtida mobilitet. Syftet med studien är att relatera dialektala fonologiska och morfologiska variabler till platsanknytning och rörlighet.

I mitt föredrag diskuterar jag relationen mellan språkval, inställning till dialekt och dialektförändring och rapporterad framtida mobilitet. Språkvalet bedöms utifrån sju språkliga variabler, däribland långa vokaler, på skånska typiskt diftongiskt realiserade; /r/, på skånska typiskt uvulart realiserat, och dentala konsonanter efter /r/, som på standardsvenska, men inte på skånska, vanligtvis realiseras med retroflex artikulation. I intervjuerna behandlas frågor om exempelvis ungdomarnas inställning till dialekt och om deras framtidsplaner. Preliminära resultat tyder på att det framför allt är de mest dialektala ungdomarna som uttrycker platsanknytning nu och i framtiden, medan ungdomarnas inställning till dialekten inte på samma sätt korrelerar med språkval.

Referenser

- Auer, Peter, Hinskens, Frans & Kerswill, Paul (eds.). (2005). *Dialect change: convergence and divergence in European languages*. New York: Cambridge University Press
- Auer, Peter. (2005). 'Europe's sociolinguistic unity, or: A typology of European dialect/standard constellations', in Delbecque, N., van der Auwera, J. & Geeraerts, D. (eds.) *Perspectives on Variation: Sociolinguistic, Historical, Comparative*. (Trends in Linguistics. Studies and Monographs 163.). Berlin. S. 7–42.
- Bruce, Gösta. (2010). *Vår fonetiska geografi: om svenskans accenter, melodi och uttal*. Lund: Studentlitteratur
- Grönberg, Anna Gunnarsdotter. (2004). *Ungdomar och dialekt i Alingsås*. Diss. Göteborg: Univ.
- Monka, Malene. (2013). *Sted og sprogforandring: En undersøgelse af sprogforandring i virkelig tid hos mobile og bofaste informanter fra Vinderup, Odder og Tinglev*. Det Humanistiske Fakultet, Københavns Universitet.
- Nilsson, Jenny & Susanne Nylund Skog. (2019). 'Dialekter, platser och identiteter [Elektronisk resurs] Språk- och kulturvetenskapliga förklaringar till språklig förändring och stabilitet i Torsby och Edsbyn'. *Språk och stil*. NF 29, 203-232
- Røyneland, Unn. (2005) *Dialektnivellering, ungdom og identitet: ein komparativ studie av språkleg variasjon og endring i to tilgrensande dialektområde, Røros og Tynset*. Diss. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Strandberg, Mathias. (2019). 'Vad är danskt och vad är svenskt i Skånes dialekter?' I Stubkjær Adamesen, Georg (ed.) *Dialekter i rigt mål*. Köpenhamn: ModersmålsSelskabet.
- Svahn, Margareta & Nilsson Jenny. (2014). *Dialektutjämning i Västsverige*. Uppsala: Institutet för språk och folkminnen.